

บทที่ 2

เศาะลาฮฺญะมาอะฮฺและการละหมาฮฺเพื่อเศาะลาฮฺญะมาอะฮฺ

2.1 ความเข้าใจของเศาะลาฮฺ

2.1.1 ความหมายของเศาะลาฮฺ

2.1.1.1 ความหมายทางภาษาศาสตร์

คำว่า “เศาะลาฮฺ” มาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับ คือ صَلَّى - يَصَلِي - صَلَاة ซึ่งหมายถึง การคูอาอฺและขอลูแก่โทษ ชาวอาหรับก่อนการละหมาฮฺของอิสลามในสมัยของท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ ได้ให้ความว่าในลักษณะดังกล่าว เช่น

قال الأعشى يصف الخمر :

وصهباء طاف يهوديا وأبرزها وعليها ختم
وقابلها الريح في دها وصلّى على دها وأرّسّم

คำว่า صَلَّى จากบทกวีอาหรับข้างต้น มีความว่าว่า คูอาอฺ ซึ่งคำว่า เศาะลาฮฺ ทางภาษาศาสตร์ หมายถึง คูอาอฺ ซึ่งมาจากรากศัพท์จากคำกล่าวของคนอาหรับ صَلَاة صَلَّى รูปพหูพจน์คือ صلوات หมายถึง คูอาอฺและขอลูแก่โทษ (Ibn Manzur, 1993: 14; Dib al- Nkudrawi , n.d.: 210) และบางแนวคิดได้กล่าวว่ารากศัพท์ดั้งเดิมคำว่า صَلَاة صَلَّى หมายถึง อิบาตะฮฺที่กำหนดไว้แน่นอน กำหนดเวลาที่ชัดเจนในชะรีอะฮฺ(นิติศาสตร์อิสลาม) (Al – Munjid fi al- lughah al- li’lam ; 422) กระบวนการต่างๆ ของเศาะลาฮฺนั้นสิ่งซึ่งมีที่มาจากชะรออฺ การรูกูอฺ และสิ่งต่างๆ ที่ได้กำหนดในเศาะลาฮฺ(Ibrahim Madhkur, 1995: 541)

ใครก็ตามที่ดำรงการเศาะลาฮฺ จะได้รับบะรอกะฮฺ(ความศิริมงคล)และความดีงาม (Ibn Paris, n.d.: 200) อัลลอฮฺได้มีการกล่าวถึงคำว่าเศาะลาฮฺในความจริงว่าคูอาอฺให้ได้รับความดีงาม ดังอายะฮฺที่ว่า

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾

(التوبة 103)

ความว่า

“และเจ้าจงดูเอาให้พวกเขาเพราะการดูเอาของเจ้านั้นเป็นความสงบของพวกเขา”

(อัตเตาบะฮฺ :103)

และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวในหะดีษบทหนึ่งว่า

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ ،
فَلْيَجِبْ ، فَإِنْ كَانَ صَائِمًا ، فَلْيُصَلِّ ، وَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا ، فَلْيُطْعَمْ))

(رواه مسلم، 2000:826)

ความว่า

จากอบี ฮุรَيْرَةَ กล่าวว่า : ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า “เมื่อไรก็ตามผู้เจ้าได้ถูกเชิญเพื่อรับประทานอาหาร จงตอบรับเถิด หากว่าเจ้านั้นถือศีลอด ก็จงดูเอาและหากว่าไม่ได้ถือศีลอดจงรับประทาน“

(บันทึกโดย Muslim, 2000: 826)

ภาษาอาหรับและภาษาอิบรู ได้ให้ความว่าของเศาะลาฮฺที่ความสอดคล้องกัน คือ “การสวดวิงวอน ” ดังนั้นความว่าและวัตถุประสงค์ของเศาะลาฮฺ ก็คือ การวิงวอนอย่างนอบน้อม ถ่อมตนต่ออัลลอฮฺ ท่านนบี ﷺ ก็เคยอธิบายความว่าของคำว่า เศาะลาฮฺ ไว้ในทำนองนี้เช่นเดียวกัน (นัควี, 2543: 7) ดังที่ได้กล่าวไว้ในหะดีษข้างต้น

การเศาะลาฮฺ หมายถึง การแสดงความเคารพสักการะอัลลอฮฺผู้ทรงเป็นพระเจ้า สูงสุดตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งมุสลิมทุกคนทั้งชายและหญิงที่บรรลุนิติภาวะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติวันละ 5 เวลา(การเศาะลาฮฺ, 2543: 5)

เศาะลาฮฺ (صلاة) หมายถึง การแสดงความก้อออัตของมัลกุก(มนุษย์) ต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยทุกส่วนของร่างกายและจิตใจ คือ หัวใจ ลิ้น มือและเท้าเป็นการซิกฺร ต่ออัลเราะหฺมาน(พระเจ้าผู้ทรงกรุณาปรานี) อีรเราะหีม(ผู้ทรงเมตตาเสมอ) เป็นการซุกรฺ(ขอบคุณ)สำหรับนอิหมัด(ความโปรดปราน)อันไม่สิ้นสุดของอัลลอฮฺ ﷻ เป็นการสรรเสริญ และยกย่องการสร้างสรรค้ออันสวยงามของอัลลอฮฺ ﷻ เป็นการยอมรับความยิ่งใหญ่ และความป็นเอกะ(หนึ่ง)ของอัลลอฮฺ ﷻ เป็นการติดต่อสัมพันธ์ของจิตวิญญาณกับพระเจ้าผู้ทรงอภิบาลอันเป็นที่รัก เป็นการน้อมค่าน้อยอย่างสิ้นเชิงของร่างกายและจิตต่อผู้ทรงเป็นนาย เป็นการอุทิศความรู้สึกร่างกายในของผู้ปฏิบัติ เป็นการผูก ความสัมพันธ์ระหว่างอัลคอลลิก(ผู้ทรงสร้าง) เป็นการปลอบโยนจิตใจที่อ่อนไหวและว่างเปล่าเป็น วัตถุประสงค์ของชีวิตและแก่นสำคัญของการดำรงอยู่(นัควี, 2543: 7)

2.1.1.2 ความหมายของเศาะลาฮฺตามหลักวิชาการ

ความว่าของเศาะลาฮฺตามทัศนะของอิหม่ามทั้งสี่ คือ อิหม่ามฮานาฟี (Hanafiy) อิหม่ามมาลิก (Malik) อิหม่ามชาฟีอี (Shafi'iy) และอิหม่ามอะหมัด (Ahmad) ¹ ได้ให้ความว่าในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ก. ทัศนะของอิหม่ามฮานาฟี (Hanafiy) และอิหม่ามชาฟีอี (Shafi'iy)

เศาะลาฮฺ หมายถึง คำพูดและการกระทำโดยเริ่มด้วยการตักบีร์ (تكبيرة الإحرام) และสิ้นสุดด้วยสลาม ตามชะรียะห์ (เงื่อนไข)²ที่กำหนดไว้ (Burhan al-Din, n.d: 25 ; Zain al-Din, 1993: 259 ; Ibn A'abidin Muhammad Amin, 1992: 351 ; Kal-yubi wa Amirah, n.d: 110 ; Syasydin Muhammad khatib, 1958: 120)

ข. ทัศนะของอิหม่ามมาลิกและฮานาฟีละฮฺ (อุลาม่าอ์ในมัชฮับอิหม่ามอะหมัด)

เศาะลาฮฺ ให้ความว่าการน้อมเข้าใกล้ซิคข์ของผู้ศรัทธากับอัลลอฮฺโดยกระทำด้วยตนเอง (ผู้ศรัทธา) ด้วยการตักบีร์ (تكبيرة الإحرام) สลามและสุญูดเท่านั้น.

การเข้าใกล้ซิคข์ในที่นี้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ เพื่อเข้าใกล้อัลลอฮฺและยังให้ความว่าในเชิงการกระทำ คือ มีความครอบคลุมทั้งรูกูอ์, สุญูดและถ้อยคำต่างๆ ที่กล่าวไปนั้น ตัสบีฮฺ (การให้ความบริสุทธิ์ต่ออัลลอฮฺ) และอะมัลด้านจิตใจ จากการคุสุฮฺ (خضوع) และคฺฎูอ์ (إخضوع) (Ibn Rusiy Muhammad bin Ahmad, 1989: 187; Al-Mawardi, n.d: 288; Abd al-Lah bin Abd al-Muslim, 1999: 112)

จากความหมายของเศาะลาฮฺตามทัศนะมัชฮับทั้งสี่นั้น ผู้วิจัยขอประมวลความหมายของเศาะลาฮฺ หมายถึง ถ้อยคำและการกระทำต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้อย่างแน่นอนแล้วตามหลักชะรีอะฮฺที่ท่านนบี ﷺ ได้ทำไว้เป็นแบบอย่าง เริ่มด้วยการตักบีร์ (تكبيرة الإحرام) และสิ้นสุดด้วยสลาม ดังที่ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((تَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ))

(رواه أحمد . 1998 : 1/123)

¹ อิหม่ามอะบูหะนีฟะฮฺ (ส.ศ.80 - 150),อิหม่ามมาลิก (ส.ศ.93 - 179),อิหม่ามชาฟีอี (ส.ศ.150 - 204)และ อิหม่ามอะหมัด บิน หัมบัล (ส.ศ.164 - 241) ทั้งสี่อิหม่ามเป็นนุรุษผู้ยิ่งใหญ่หรืออุลาม่าอ์เจ้าของมัชฮับที่ได้รับการยอมรับของมุสลิม

² อัชชัรฎ คือ สิ่งที่ต้องกระทำ แต่ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของคนแก่แห่งการกระทำนั้น แต่ถือเป็นบทนำของการกระทำนั้น

ความว่า

“ถือเป็นหะรอม(ห้าม)สำหรับเศาะลาฮฺ(นอกจากการกระทำและคำพูดเพื่อเศาะลาฮฺ)ตั้งแต่(ด้วย)การกล่าวตักบีร์และได้หะลาละ(อนุญาต) สิ่งดังกล่าวด้วยสลาม”

(บันทึกโดยAhmad, 1998: 1/123)

ที่เรียกถ้อยคำและการกระทำดังกล่าวว่าเศาะลาฮฺ ก็เพราะความครอบคลุมถึงความว่าของเศาะลาฮฺคำคุณูปการเพราะเป็นถ้อยคำส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในเศาะลาฮฺ

2.1.2 การฟิรฎุ³ของเศาะลาฮฺ

เศาะลาฮฺเป็นอิบาตะฮฺที่ได้มีฟิรฎุนานแล้ว ตั้งแต่ปีคนแรกอะดัม عليه السلام และอัลลอฮฺได้ตรัสถึงการฟิรฎุเศาะลาฮฺในสมัยของนบีอิสมาอีล عليه السلام ว่า

﴿ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴾

(مریم : 55)

ความว่า

“และเขาใช้หมู่ญาติของเขาให้ปฏิบัติเศาะลาฮฺและจ่ายชะกาตและเขาเป็นที่โปรดปราน ณ พระเจ้าของเขา”

(มَرْيَمُ : 55)

และความจริงพวกหะนะฟียะฮฺที่เป็นชนเผ่าของนบีอิบรอฮีม عليه السلام นั้น ก็รู้จักเศาะลาฮฺและเศาะหาบะฮฺของนบีมูซา عليه السلام ก็รู้จักเศาะลาฮฺและอัลลอฮฺได้ประทานอายะฮฺผ่านลิ้นของนบี อีซา عليه السلام ว่า

﴿ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴾

(مریم : 33)

ความว่า

“และพระองค์ได้กำชับฉันให้เศาะลาฮฺและจ่ายชะกาตราบเท่าที่ฉันยังมีชีวิตอยู่”

(มَرْيَمُ : 31)

³ ฟิรฎุ คือ เป็นบทบัญญัติของอัลลอฮฺแก่บ่าวของพระองค์ต้องปฏิบัติสิ่งที่สั่งใช้และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ห้าม

ขณะที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถูกแต่งตั้งเป็นเราะสูลนั้น ท่านนบีได้เสาะลาสุสอง รอกอ์ตทุกเช้าและสองรอกอ์ตทุกเย็น ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ﷻ แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า

﴿لَذَنِبِكَ وَسَبِّحَ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾

(غافر : 55)

ความว่า

“และเจ้าจงถวายบริสุทธิ์คุณพร้อมด้วยสรรเสริญของค่อภีบาลของเจ้าทั้งในยามเย็น และยามเช้าเถิด”

(หมอไฟร : 55)

และมีหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَتْ : ((فَرَضَ اللَّهُ الصَّلَاةَ حِينَ فَرَضَهَا ، رَكَعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ ، فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ ، فَأَقْرَتُ صَلَاةَ السَّفَرِ ، وَزِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ)) ،

(رواه البخاري , 2538: 349)

ความว่า

จากอาอิชะฮ์ อุมมุลมุอมีนีน เล่าว่า ”อัลลอฮ์ได้บัญญัติเสาะลาสุในช่วงแรกเป็นสอง รอกอ์ต สองรอกอ์ต ทั้งที่อยู่ในสภาพปกติและเดินทาง เสาะลาสุสำหรับผู้เดินทางได้กำหนดอย่าง นั้น แต่มีการเพิ่มเติมในเสาะลาสุสภาพปกติ(ไม่ได้เดินทางเว้นเสาะลาสุซุบฮฺและมักริบ)“

(บันทึกโดย al – Bukhariy, 2538: 349)

และการฟิรฎุเสาะลาสุนั้น ได้ปรากฏในหะดีษอิสรออและเม็ยะรอรุ(เหตุการณ์นี้ เกิดขึ้นก่อนท่านนบีอิหฺเราะฮ์จากมักกะฮ์สู่มะดีนะฮ์เป็นเวลาสิบแปดเดือน) ได้เล่าว่า

كَانَ أَبُو ذَرٍّ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ : ((فَرَجَّ سَقْفُ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ، ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ، ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ، ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي ، فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ ، فَلَمَّا جِئْنَا السَّمَاءَ قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ الدُّنْيَا : افْتَحْ ، قَالَ : مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا جِبْرِيلُ ، قَالُوا : هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، مَعِيَ مُحَمَّدٌ ، قَالَ : أَرْسِلْ إِلَيْهِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، وَفُتِحَ فَلَمَّا عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا رَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَسْوَدَةٌ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى قَالَ : مَرَحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْبَائِنِ

الصَّالِحِ قَالَ : قُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا آدَمُ وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ هُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ ، وَالْأَسْوَدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ ، وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى قَالَ : ثُمَّ عَرَجَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَقَالَ لِخَازِنِهَا : افْتَحْ ، فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ خَازِنُ السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَفَتَحَ " قَالَ أَنَسٌ : فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَاوَاتِ آدَمَ وَإِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ ، وَلَمْ يُثَبِّتْ كَيْفَ كَانَ مَنَازِلَهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ ذَكَرَ أَنَّهُ قَدْ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قَالَ : فَلَمَّا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجِبْرِيلُ بِإِدْرِيسَ قَالَ : مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ ، قَالَ : " ثُمَّ مَرَّ فَقُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا إِدْرِيسُ قَالَ : ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى قَالَ : مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ ، قَالَ : قَالَ قُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا مُوسَى قَالَ : ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ : مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ ، قَالَ : قُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا عِيسَى قَالَ : ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ قَالَ : مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ ، قَالَ : قُلْتُ : مَنْ هَذَا ؟ قَالَ : هَذَا إِبْرَاهِيمُ " قَالَ ابْنُ شِهَابٍ : وَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ ، أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَبَّةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَا يَقُولَانِ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : " ثُمَّ عَرَجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ بِمُسْتَوَى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيْفَ الْأَقْلَامِ " قَالَ ابْنُ حَزْمٍ ، وَأَنْسُ بَنُ مَالِكٍ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : " فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَى أُمَّتِي خَمْسِينَ صَلَاةً " ، قَالَ : " فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى أَمَرَ بِمُوسَى فَقَالَ مُوسَى : مَا فَرَضَ رَبُّكَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ قُلْتُ : فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسِينَ صَلَاةً ، قَالَ لِي مُوسَى : فَرَاغَ رَبُّكَ ؛ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ ، فَرَاغَتْ رَبِّي فَوَضَعَ شَطْرَهَا ، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ قَالَ : رَاجِعْ رَبُّكَ ؛ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ ، قَالَ : فَرَاغَتْ رَبِّي ، فَقَالَ : هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ ، قَالَ : فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ : رَاجِعْ رَبُّكَ ، فَقُلْتُ : قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ، قَالَ : ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى نَأْتِيَ سِدْرَةَ الْمُنْتَهَى فَعَشِيهَا أَلْوَانُ لَا أَدْرِي مَا هِيَ قَالَ : ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا جَنَابِدُ اللَّوْلُوِّ وَإِذَا تَرَاهَا الْمِسْكُ))

ความว่า

จากอนุ ชัย เล่าว่า ท่านเราะสุล กล่าวว่า ”ขณะที่ฉันอยู่ที่มักกะฮฺ หลังคาบ้านของฉัน เปิดออก ญิบรีลได้ลงมาแล้วเปิดดอกของฉันออกข้างด้วยน้ำซัหมซัหมแล้วเอาธาตุที่มาจากทองคำเติมไป ด้วยความรู้และการศรัทธากอบใส่ในอกของฉันแล้วปิดอย่างเดิม พลันก็จับมือฉันนำฉันขึ้น ไปยังฟ้า ชั้นที่หนึ่ง เมื่อถึงญิบรีล กล่าวกับผู้เฝ้าฟ้าว่า ”กรุณาเปิดประตูด้วย“ เขาได้ถามว่าใคร? ญิบรีลตอบว่า : ”ญิบรีล“ เขาถามต่อไปว่า มากับใคร ? : ”ญิบรีลตอบว่ามากับมุฮัมมัด ﷺ“ เขาถามอีก ว่า : ”เขาถูก เรียกพบแล้วหรือ?“ ญิบรีลตอบว่า : ”ใช่“ ประตูจึงได้เปิดเราก็ได้เข้าไป ทันใดนั้นก็เห็นชายคนหนึ่ง นั่งอยู่ ทางด้านขวาและซ้ายของเขามีคนกลุ่มหนึ่งล้อมอยู่ เมื่อเขามองไปทางขวาเขาก็หัวเราะและ เมื่อมองไปทางด้านซ้ายเขาก็ร้องไห้ แล้วเขาก็กล่าวว่า : ขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรมและเป็นลูกที่มีคุณธรรม” ฉันจึงได้กล่าวกับญิบรีลว่าเป็นใคร? ญิบรีลตอบว่า : “เขาคือ นบีอะดัม ﷺ ส่วนกลุ่ม คนที่อยู่ทางขวา คือ ลูกหลานของเขาซึ่งเป็นชาวสวรรค์ กลุ่มที่อยู่ทางซ้ายเป็นชาวนรก เมื่อมองไป ทางขวาเขาจึงหัวเราะ แต่เมื่อเขามอง ไปทางซ้ายของเขาจึงร้องไห้ ” ต่อมาญิบรีลได้นำฉันไปยังฟ้า ชั้นที่สองญิบรีลได้กล่าวกับผู้เฝ้าประตูว่า : “กรุณาเปิดประตูด้วย ” ผู้เฝ้าประตูก็ได้กล่าวกับญิบรีล เหมือนครั้งแรกประตูก็ได้เปิด

อนัสเล่าว่า อนุษัร ระบุอีกว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า ท่านได้พบ นบีอะดัม ﷺ นบีอิครีล ﷺ นบีมูซา ﷺ นบีอิซา ﷺ และนบีอิบรอฮีม ﷺ บนชั้นฟ้าชั้นต่าง ๆ ขออัลลอฮฺได้โปรด เมตตาพวกเขาเถิด ในคำกล่าวของท่านไม่ได้ระบุตำแหน่งที่พบ ณ ชั้นฟ้าใด นอกจากว่าพบท่านน บีอะดัม ﷺ ชั้นฟ้าที่หนึ่งและพบนบีอิบรอฮีม ﷺ ชั้นฟ้าที่หก

อนัสเล่าอีกว่า(ท่านนบี ﷺ เล่าว่า) เมื่อญิบรีลได้พาท่านนบี ﷺ ผ่านมาที่ นบีอิครีล ﷺ นบีอิครีล ﷺ กล่าวขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรมและพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามญิบรีลว่า ใคร? ญิบรีล ตอบว่า “นบีอิครีล” แล้วท่าน นบี ﷺ ก็ผ่านไปที่นบีมูซา ﷺ นบีมูซา ﷺ ก็กล่าวขอ ต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรมและพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามญิบรีลว่า : ใคร? ญิบรีล : “ตอบว่า นบีมูซา ﷺ” แล้วท่านนบี ﷺ ก็ผ่านไปที่นบีอิซา ﷺ นบีอิซา ﷺ ก็กล่าวขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มี คุณธรรมและพี่น้องที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามญิบรีลว่า ใคร? ญิบรีล ตอบว่า นบีอิซา ﷺ ครั้นผ่านไป ที่นบีอิบรอฮีม ท่านกล่าวว่า ขอต้อนรับนบี ﷺ ที่มีคุณธรรมและหลานที่มีคุณธรรม ฉันจึงถามญิบ รีลว่า ใคร? ญิบรีล ตอบว่า “นบีอิบรอฮีม” อิบนุ ซิฮาบ กล่าวว่า อิบนุ หัซม ได้เล่าให้ฉันฟังว่า อิบนุ อับบาส และอนุหัมบะฮฺ อัลอันศอรี เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า หลังจากนั้นฉันจึงได้ถูกนำขึ้นไปจน กระทั่งสูงๆพอที่จะได้ยินเสียง(มะลาอิกะฮฺบันทึก) ด้วยปากกา

อิบนุ หัซม และ อนัส บิน มาลิก เล่าอีกว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ดั่งนั้นอัลลอฮฺจึงได้ ทรงบัญญัติแก่อุมมะฮฺของฉันเสาะลาฮฺ 50 เวลา ฉันจึงนำบัญญัตินั้นกลับลงมาจนมาพบกับนบีมูซา

ﷺ นบีมุซาﷺถามว่า : อัลลอฮ์ได้ทรงอะไร? สำหรับอุมมะฮ์ของท่าน ฉันตอบว่าฟิรฎุเศาะลาฮ์ 50 เวลา นบีมุซา ﷺ จึงกล่าวว่า จงกลับไปหาพระผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะอุมมะฮ์ของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปหาผู้อภิบาลอีก กระทั่งขอบัญญัติลดเหลือครึ่งหนึ่งแล้วฉันก็มาพบนบีมุซาﷺอีก ฉันได้กล่าวกับนบีมุซาﷺว่า “เหลือฟิรฎุเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น”

นบีมุซาﷺจึงกล่าวว่า จงไปกลับไปหาผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะอุมมะฮ์ของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปหาผู้อภิบาลอีก กระทั่งฟิรฎุลดเหลือครึ่งหนึ่งแล้วฉันก็มาพบนบีมุซาﷺอีก ฉันได้กล่าวกับ นบีมุซาﷺว่า เหลือฟิรฎุเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น นบีมุซาﷺจึงกล่าวว่า จงไปกลับไปหาผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะอุมมะฮ์ของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปหาผู้อภิบาลอีก กระทั่งฟิรฎุลดเหลือครึ่งหนึ่งแล้วฉันก็มาพบนบีมุซาﷺอีก ฉันได้กล่าวกับนบีมุซาﷺว่า เหลือฟิรฎุเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น นบีมุซา ﷺ จึงกล่าวว่า จงไปกลับไปหาผู้อภิบาลของท่านอีกเพราะอุมมะฮ์ของท่านไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ ฉันจึงได้กลับไปหาผู้อภิบาลอีก กระทั่งฟิรฎุลดเหลือครึ่งหนึ่งแล้วฉันก็มาพบนบีมุซาอีก ฉันได้กล่าวกับนบีมุซาว่า เหลือฟิรฎุเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นฉันจึงได้กลับไปหาผู้อภิบาลอัลลอฮ์ ตรัสว่า นี่ใช้เวลาเท่ากับห้าสิบเวลา และจะไม่มีเปลี่ยนแปลงใด ๆ อีกแล้ว

ฉันจึงได้กลับลงมาหานบีมุซา ﷺ นบีมุซา ﷺ ก็กล่าวอีกว่า จงไปกลับไปหาผู้อภิบาลของท่าน ฉันจึงกล่าวว่า “ฉันเองรู้สึกตะอายเป็นต่อผู้อภิบาลของฉัน ” ครั้นแล้วจึงมีผู้นำฉันเดินทางต่อไปสิ้นสุดที่สิโรอูฏมมตะฮา ณ ที่นั้นมีหลากหลายสีปกคลุมไปทั่ว จนฉันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร

ต่อมาฉันได้ถูกนำเข้าสู่สวรรค์ ณ ที่นั่น มีม่านไข่มุกกั้นอยู่ และพื้นของสวรรค์อบอวลด้วยกลิ่นชมดเชียง“

(บันทึกโดย al-Bukhariy, 1992: 349)

จากหะดีษที่กล่าวมาข้างต้นสามารถประมวลได้ว่าเศาะลาฮ์นั้นเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ฟิรฎุแก่อุมมะฮ์ของพระองค์ทุกยุคสมัยตั้งแต่ปี ﷺ อะดัมจนถึงนบีมุฮัมมัด ﷺ สำหรับในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัดนั้น ในช่วงแรกของอิสลามนั้นได้เศาะลาฮ์สองรอกอ์ตทุกเช้าและเย็น ต่อมาอัลลอฮ์ได้ฟิรฎุเศาะลาฮ์ 5 เวลาในเหตุการณ์ อีสรอูและเม็ยะรอจ สำหรับอุมมะฮ์ของท่านจนถึงวัน กิยามะฮ์

2.1.3 ความสำคัญของเตาะลาฮู

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นร่างกายและจิตวิญญาณ ความสมบูรณ์จะเกิดขึ้นต่อเมื่อร่างกายและจิตวิญญาณมีความสมบูรณ์อย่างสมดุลกัน

ดังนั้นเมื่อร่างกายมนุษย์ต้องการอาหารเพื่อความเจริญเติบโต ต้องการการชำระล้าง และการรักษาความสะอาด ต้องการการพักผ่อนหรือการผ่อนคลายจากความตึงเครียด ต้องการการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง จิตวิญญาณของมนุษย์ก็ต้องการสิ่งเหล่านั้นและเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวเช่นกัน

เนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ เป็นผู้ทรงสร้างมนุษย์ พระองค์จึงรู้ว่าจิตวิญญาณของมนุษย์ต้องการสิ่งดังกล่าวมา ดังนั้นอัลลอฮ์จึงได้ฟิรฎูมวลงมนุษย์ให้เตาะลาฮูและได้กำชับบรรดานบีให้เตาะลาฮูและสั่งสอนอุมมะฮูให้เตาะลาฮูมาโดยตลอดทั้งนี้เป็นผลดีต่อชีวิตของมนุษย์เอง ดังหะดีษของท่านนบีว่า

عَنْ أَبِي عُمَانَ ، قَالَ : كُنْتُ مَعَ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ، وَأَخَذَ مِنْهَا غُصْنًا يَابِسًا فَهَزَّهُ حَتَّى تَحَاتَّ وَرْفُهُ ، ثُمَّ قَالَ : يَا أَبَا عُمَانَ ، أَلَا تَسْأَلُنِي لِمَ أَفْعَلُ هَذَا ؟ قُلْتُ : وَلِمَ تَفْعَلُهُ ؟ فَقَالَ : هَكَذَا فَعَلَ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَعَهُ تَحْتَ شَجَرَةٍ ، فَأَخَذَ مِنْهَا غُصْنًا يَابِسًا ، فَهَزَّهُ حَتَّى تَحَاتَّ وَرْفُهُ فَقَالَ : ((يَا سَلْمَانُ : أَلَا تَسْأَلُنِي لِمَ أَفْعَلُ هَذَا ؟)) قُلْتُ : وَلِمَ تَفْعَلُهُ ؟ قَالَ : ((إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، ثُمَّ صَلَّى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ ، تَحَاتَّتْ خَطَايَاهُ ، كَمَا يَتَحَاتُّ هَذَا الْوَرَقُ)) ، وَقَالَ : ﴿ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ ﴾

ความว่า

จากท่านอบี อุษมาน กล่าวว่า “ครั้งหนึ่งฉันอยู่พร้อมกับท่านซัลมาน อัลฟารีซี ﷺ ได้ต้น ไม้ต้นหนึ่ง แล้วท่านซัลมานก็เอากิ่งไม้แห้งกิ่งหนึ่งมาจากต้น ท่านเขย่ามันจนใบร่วงหมด ” แล้วท่านกล่าวว่า: โอ้ท่านอบูอุษมาน ทำไมท่านไม่ถามฉันเลยว่าทำอย่างนั้นทำไมล่ะ? เมื่อถูกถาม ท่านซัลมานตอบว่า เราะฮูดี ﷺ เคยทำกับฉันอย่างนี้แหละ ในขณะที่ฉันอยู่กับเราะฮูดี ﷺ ได้ต้น ไม้ต้นหนึ่ง ท่านเราะฮูดีอัลลอฮ์ ได้เอากิ่งไม้แห้งกิ่งหนึ่งมาจากต้นแล้วท่านเขย่ามันจนใบร่วง แล้วท่านเอ่ยขึ้นว่า “โอ้ท่านซัลมานทำไมท่านไม่ถามฉันว่าทำไมฉันจึงทำอย่างนั้น ” ฉันจึงกล่าวถามท่านว่าแล้วทำไมท่านทำอย่างนั้นล่ะ? ท่านเราะฮูดี ﷺ กล่าวว่า “แท้จริงมุสลิม เมื่อใดที่เขาทำบุญ

โดยถูกต้องตามแบบฉบับอย่างสมบูรณ์ แล้วเขาเสาะลาฮ์ใช้เวลา ความชั่วของเขาจะหลุดร่วงไป เหมือนใบไม้ที่หลุดร่วงจากกิ่งของมัน” แล้วท่านเราะสูล ﷺ อ่านอายะฮ์หนึ่งของอัลกุรอานดังนี้

﴿ أقم الصلاة طرفي النهار وزلفا من الليل إن الحسنات يذهبن السيئات ذلك ذكرى للذاكرين ﴾

(هود : 114)

(رواه الترمذي, 1978: 237)

ความว่า

“เจ้าจงลุกขึ้นทำเสาะลาฮ์ ในเวลาสองช่วงของกลางวัน (ตอนเช้า-เย็น) และเวลาเริ่มของกลางคืน แน่แท้ความดีนั้นมันจะขจัดความชั่วต่าง ๆ ให้หายไป ดังนั้นมันเป็นการเตือนใจแก่ผู้ที่มีความรำลึก” (ฮุด : 114)

(บันทึกโดย al- Tirmiziy, 1978: 237)

มีหะดีษของท่านนบี ﷺ สบายรายงานหนึ่งตามมะตัน(ตัวบท)ของอิหม่ามอะหมัด (Ahmad) ได้กล่าววว่า

عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ زَمَنَ الشِّتَاءِ وَالْوَرَقُ يَتَهَافُتُ ، فَأَخَذَ بُعْصَيْنِ مِنْ شَحْرَةٍ ، قَالَ : فَجَعَلَ ذَلِكَ الْوَرَقُ يَتَهَافُتُ ، قَالَ : فَقَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ " قُلْتُ : لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ : " إِنَّ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ لِيُصَلِّي الصَّلَاةَ يُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ ، فَتَهَافُتُ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا يَتَهَافُتُ هَذَا الْوَرَقُ عَنْ هَذِهِ الشَّحْرَةِ)

(رواه أحمد, 1998: 7/21889)

ความว่า

ได้มีรายงานจาก อิบิ ซัร ﷺ แท้จริงท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ออกจากบ้านในฤดูหนาว ขณะนั้นใบไม้กำลังร่วงจากต้นแล้วท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เอากิ่งไม้กิ่งหนึ่งที่เคยมีใบดกแล้วมันกำลังร่วงจนหมด ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า โอ้อิบู ซัร ﷺ ฉันกล่าวตอบท่าน “ครับ โอ้อันเราะสูลุลลอฮ์” แล้วท่านเราะสูลกล่าววว่า “แน่นอนบ่าวของอัลลอฮ์ที่เป็น มุสลิม เมื่อเขาเสาะลาฮ์โดยหวังความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ บาปของเขาจะร่วงหลุดจากตัวเขา เหมือนใบไม้เหล่านี้ ที่ร่วงจากต้นของมัน”

(บันทึกโดย Ahmad, 1998: 7/21889)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้ง สามารถสรุปความสำคัญของ
เศาะลาฮฺเป็นข้อ ๆ ดังนี้

2.1.3.1 การเศาะลาฮฺเป็นเสาหลักของศาสนา ดังนั้นการทอดทิ้งการเศาะลาฮฺจึงเป็น
การสั่นคลอนหรือทำลายรากฐานของอิสลาม ท่านนบีได้กล่าวดังนี้

عبدالله بن عمر عن أبيه : قال رسول الله ﷺ : ((بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ ، شَهَادَةِ
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَحَجِّ
الْبَيْتِ ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ))

(رواه مسلم, 1995 : 1/112)

ความว่า

จาก अबดุลละฮฺ บิน อุมร์ رضي الله عنه จากพ่อของเขา ท่านเราะฮฺลุล رضي الله عنه ได้กล่าวว่า “อิสลาม
ตั้งอยู่บนรากฐาน(หลักการ) 5 ข้อ ปฏิญาณว่าแท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใด ที่ควรแก่การอิบาดะฮฺ
นอกจากอัลลอฮฺเท่านั้น นบีมุฮัมมัด رضي الله عنه เป็นบ่าวของอัลลอฮฺและ เราะฮฺลุลของพระองค์ การดำรงเศาะ
ลาฮฺ การจ่ายซะกาต การบำเพ็ญหัจญ์ และการถือศีลอด”

(บันทึกโดย Muslim, 1995: 1/112)⁴

และมีหะดีษของท่านนบี ﷺ อีกบทหนึ่งตามสายรายงานของอิหม่าม al-Termiziy
ที่กล่าวถึงเสาหลักของอิสลามนั้นคือ เศาะลาฮฺ ดังนี้

((رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ ، وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ))

(رواه الترمذي.: 1978:2541)

ความว่า

“หัวของเรื่องนั้นคืออิสลาม และเสาหลักของอิสลามคือเศาะลาฮฺ และสิ่งสูงสุดยอด
ของอิสลามคือ การญิฮาด(การต่อสู้)ในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ”

(บันทึกโดย al-Termiziy, 1978: 2541)

2.1.3.2 การทอดทิ้งการเศาะลาฮฺเป็นการลี้มอัลลอฮฺ ﷻ และออกห่างจากพระองค์
ใครก็ตามที่ลี้มอัลลอฮฺ ﷻ และออกห่างจากพระองค์ พระองค์ก็จะลี้มเขาและคนที่ถูกอัลลอฮฺลี้มจะ
ไม่ได้รับความเมตตาจากพระองค์ทั้งโลกนี้และโลกหน้า

⁴ สอดคล้องกับบันทึกของ al - Bukhariy, 1992: 1/8